

***

У Вільні, городі преславнім,
Оце случилось недавно,
Ще був тойді¹ ... От, як на те,
Не вбгаю в віршу цього слова...
Тойді здоровий-прездоровий
Зробили з його лазарет,
А бакалярів² розігнали
За те, що шапки не ламали
У Острій брамі³. Дурня знать
По походу. Отже назвать,
Єй-богу, я його не вмю,
Того студента,— що ж нам діять?
То синок був литовської
Гордої графині.
І хороше, і багате,
І одна дитина,
І училось не паничем,
І шапку знімало
В Острій брамі. Добре було,
Та лихо спіткало!
Улюбилось, сердешне,
Було молодее,
У жидівку молодую
Та й думало з нею,
Щоб цього не знала мати,
Звичайне, побратисьь,
Бо не можна ради дати,
Що то за проклята!
Мов змальована сиділа
До самої ночі
Перед вікном і втирала
Заплакані очі,
Бо й вона таки любила;
І страх як любила!
Та на бульвар виходила
І в школу ходила
Усе з батьком, то й не можна
Було ради дати.
І банкір якийсь із Любська⁴
Жидівочку сватав.

Що тут на світі робити?
Хоч іти топитись
До З а к р е т у, не хочеться
Без жидівки жити
Студентові. А жид старий
Ніби тее знає,
Дочку свою одиночу
В хаті замикає,
Як іде до лавок вранці,
І найма сторожу,
Стару Рухлю. Ні, небоже,
Рухля не pomoже.
Уже де вона на світі
Роман сей читала
З шовковою драбинкою —
І Рухля не знала.
Може, сама догадалась.
Тільки заходилась
Та сплела й собі такую,
І вночі спустилась
До студента на улицю.
І де б утікати,
А вони — звичайне, діти —
Любо ціловатись
Коло воріт заходились.
А жид ізнадвору,
Мов скажений, вибігає
З сокирою! Горе!
Горе тобі, стара мати.
Нема твого сина,
На улиці валяється
Убита дитина,
Убитая жидовином.
Горе тобі, мати.
Жидівочка... де та сила
Взялася в дитяти?
Вихватила ту сокиру
І батькові в груди
Аж по обух вгородила.

Отаке-то чудо
У тім місті преславному,
У тій Вільні сталось.
Дивувались довго люди,

Де вона сховалась,
Жидівочка та гадюча,
Що батька убила.
А вона вночі любенько
В Вілії втопилась,
Бо найшли її в Закреті⁵,
Там і поховали.
А графиня без дитини,
Сердешна, осталась;
Поїхала у Рим, кажуть,
Та десь опинилась,
Та з маркізом якимсь голим,
Кажуть, одружилась.
Може, й брешуть, бо, звичайне,
На те вони люди:
І вдовицю не забудуть,
І тую осудять!

[Друга половина 1848,
Косарал]

---

1. *Ще був тойді...*— Мова йде про Віденський університет, заснований 1803 р., який став одним із центрів польського національно-визвольного руху. За участь студентів у польському повстанні 1830 —1831 рр. був закритий царським урядом у травні 1832 р., а медичний факультет реорганізований у Медико-хірургічну академію. Саме її має на увазі Т. Шевченко, говорячи про «лазарет».

2. Бакаляри — учні середніх шкіл, тут: студенти.

3. Остра брама — міська брама у Вільно (тепер м. Вільнюс) з іконою богородиці, перед якою мешканці міста знімали шапки.

4. Любськ — «замок над Вілією». (Прим. Т. Шевченка).

5. Закрет — левада на околиці м. Вільно, над річкою Вілією.